

(Wan-)hoop in het Midden-Oosten

Rik Coolsaet

Vorige week eiste Hamas voor het eerst sinds twee jaar opnieuw een bomaanslag op, in Gaza. Twee Israëlische soldaten werden lichtgewond. De kamikaze heette Fatima Omar Mahmoed al-Najar. Ze was 64 jaar. Zij laat 9 kinderen en meer dan 40 kleinkinderen na. Hoe hopeloos en wanhopig moet een samenleving wel aanvoelen dat grootmoeders zelfmoordaanslagen plegen ?

In de Palestijnse samenleving woedt een gewelddadige broederstrijd. Als een kanker tast hij de Palestijnse samenleving aan. In Gaza heersen anarchie en chaos. Palestijnen klagen de zinloze moorden aan, de plundering van het land, de onderlinge familievetes. Onder druk van de Israëlische bezetting gaat de Palestijnse maatschappij stuk, want mensen doen dingen die zij normaal niet zouden doen.

De Israëlische samenleving worstelt met een identiteitscrisis, geprangd tussen een herboren kolonistenbeweging en een onderstroom die pleit voor onderhandelingen met de Palestijnen. Politiek zit Israël muurvast, nu de unilaterale aanpak van de regering-Olmert mislukt is en er geen plan B bestaat om veiligheid te brengen. De dreiging van Palestijnse zelfmoordaanslagen maakt het leven van iedere ouder die zijn kinderen met de bus naar school ziet gaan, tot een dagelijkse hel.

De kinderen van Abraham zijn meer dan ooit van elkaar vervreemd. En toch is elke dag ook getuige van sprankeltjes hoop. Een week voor de zelfmoordaanslag bezocht Noam Shalit de slachtoffers van het Israëlische bombardement op Beit Hanoun, begin november. Noam Shalit is de vader van de 19-jarige Israëlische soldaat Gilad, die eind juni door Palestijnse activisten is ontvoerd, waarna een nieuwe ronde van volstrekt nutteloos militair geweld in Gaza volgde.

‘Ik zoek geen zondebokken’, zei Shalit. ‘Ik hoop alleen maar dat onderhandelingen een einde brengen aan deze waanzin.’ Hoop. De Palestijnse familie die hij bezocht, was er het hart van in: ‘Het breekt ons hart dat het hart van die man voor ons breekt. Ik hoop dat zijn zoon spoedig weer bij hem zal zijn en aan onze beide regeringen zeg ik: stop, het is genoeg geweest.’ Hoop, opnieuw.

Als zaken muurvast zitten, zijn kleine stappen de enige mogelijkheid. In 1992 speelde het kleine Noorwegen een cruciale rol bij het aanknopen van geheime contacten en het smeden van persoonlijke banden tussen enkele Israëli's en enkele Palestijnen – wat een jaar later leidde tot de historische ontmoeting tussen Yasser Arafat en Yitzak Rabin onder het toeziend oog van Bill Clinton.

Het verhaal is nooit in detail verteld, maar ook België heeft in die jaren discreet zijn bescheiden steentje bijgedragen. Confidentiële gesprekken werden opgezet met Palestijnen en Israëli's over het statuut van Brussel als inspiratie voor Jeruzalem als de gemeenschappelijke hoofdstad van twee volken. Buitenlandse Zaken trad op als informeel ‘facilitator’ tussen Israël en de Arabische wereld, met het voorstel een Israëli'sch diplomaat op onze post in Tunis te stationeren en een Tunesische diplomaat op onze post in Tel Aviv, met de bedoeling zo de normalisering tussen beide landen te bevorderen. Een driehoeksrelatie werd opgebouwd tussen Belgische, Palestijnse en Israëlische academici, rond thema's zoals het islamistische extremisme.

Dat is waar kleine landen groot in (kunnen) zijn: discreet de fragiele draadjes aan elkaar helpen knopen, mensen uit tegengestelde kampen bij elkaar brengen – in de hoop dat hoop zo opnieuw wortel kan schieten.

(Knack, 6 december 2006)